

□ □

„La baza moralității stă iubirea. Numai iubindu-te pe tine și pe cei din jurul tău, poți acționa corect, nestânjenindu-i pe ceilalți. Numai atunci vei face ce-ți place și ceea ce va plăcea și celorlalți, fiindcă totul va fi trecut prin filtrul iubirii.”

– Din volumul „Fulgurații”.

Conform DEX *morală* (din latina, *moralitas* „maniere, caracter, comportament adecvat”) este o percepție a comportamentului care diferențiază intențiile, deciziile și acțiunile între cele bune (sau corecte) și cele rele (sau greșite).iar *moralitatea* este însușirea a ceea ce este moral; cinste, bună purtare. Necesari sunt a se face deosebirea dintre termenii *morală*

și
etică.□

Proveniți din două culturi
diferite – greacă și latină – , l

a început aveau relativ același înțeles. Filozofia modernă și contemporană a separat semnificațiile, considerând etica drept disciplină filozofică ce studiază morală, morală având semnificația de ramură a eticii, fenomen real, colectiv și individual, cuprinzând valori, principii și norme, aprecieri și manifestări specifice relațiilor interumane și supuse exigenței opiniei publice și conștiinței individuale.

Este adevărat, uneori, *etica* și *morală* își împrumută calitățile în scop util. Alteori se creează confuzii și aceasta deoarece normele/legile deși sunt făcute de către conducători pentru popor, ele, de cele mai multe ori, nu sunt respectate tocmai de cei care le emit. În opinia unora, corectitudinea prin respectarea normelor a devenit un lucru perimat, întrucât „aerul” care bântuie este cel al interesului propriu, minciunii, păcălelii, furtului, egoismului (numai mie să-mi fie bine!). Am devenit ipocriți, la un pas de a ne identifica cu omul complet imoral care nu ține seamă de principiile morale, încalcându-le fără nici un regret.

Etica – procedeu sistematic de gândire – nu învață ce să gândești, ci învață cum să gândești

Written by Ștefan Doru Dăncuș
Friday, 09 June 2017 10:54

corespunzător fluxului etic, neavând, în general, legi categorice și ordine bine definită

Moralitatea

, spre deosebire de etică, are conotații religioase, face apel la

credință,

amintește de cerințele morale exprimate în

Decalog

, de

Fericirile

– îndemnuri pentru câștigarea celor mai alese virtuți și aceasta deoarece, din cele mai vechi timpuri au apărut norme de reglementare a relațiilor sociale, cuvântul moralitate căpătând contur, forță, corelat fiind cu noțiunea de bine și cu cea de normalitate. Spre deosebire de cele zece Porunci, cele nouă Fericiri nu obligă pe nimeni să asculte de Dumnezeu, omul fiind liber să împlinească, sau nu, cuvântul Său. Prin rostirea Fericirilor, Mântuitorul a vrut să așeze în sufletele oamenilor, în loc de mândrie, duritate, insensibilitate, ură și război, – smerenia, blândețea, omenia, setea de dreptate, milostenia, pacea.

Cod moral fiind, *moralitatea* are la bază o anumită filozofie, religie, educație, cultură. De *moralitate*

ține modul în care simțim, acționăm și gândim despre „bine” și „rău”. Unii dintre noi trecând prin rău ajung, în final, la alegerea binelui. Comitem greșeli în viață – unii mai mult, alții mai puțin – și îmi vin în minte întrebările dintr-un poem al meu: „

Greșim, Doamne, greșim! Greșim pentru că suntem, sau suntem pentru a greși?”

Greșeala este cauza răului produs în lume, Biblia numindu-l drept Păcat –

„călcarea cu deplină știință și cu voie liberă, prin gând, cuvânt sau faptă, a voii lui Dumnezeu”.

Conform credinței creștine legea morală este firească, adică întipărită de Dumnezeu în inima omului, și care poate fi descoperită prin lumina – tot firească – a minții omenești. Filozoful german Emmanuel Kant (1724-1804) spunea că două lucruri îi umplu mintea de o veșnică înnoită și sporită admirație: „*Cerul înstelat deasupra mea și legea morală în mine*”. Exprima astfel cum întâia priveliște, aceea a unei mulțimi nenumărate de lumi reduce/coboară importanța sa ca creatură animală care trebuie să redea materia din care a fost creată, planetei, după ce o scurtă vreme a fost înzestrată cu viață, și a doua priveliște care înalță deopotrivă valoarea sa ca inteligență, prin personalitatea sa, în care legea morală dezvăluie o viață independentă de animalitate, prin care poate cunoaște scopul existenței sale prin această lege, scop care nu se oprește la condițiile și hotarele acestei vieți, ci care tinde spre necunoscut, spre infinit. După Kant, omul devine o ființă morală numai dacă rațiunea sa se înalță până la noțiunile datoriei și legii. Suntem datori a săvârși fapte în numele respectului pentru legea morală.

„A face binele sau a te purta așa cum trebuie înseamnă a respecta necondiționat natura rațională întrupată în fiecare dintre semenii noștri”,

spunea Kant.

Mulți oameni înțeleg că societatea în care trăim s-a depărtat mult de așa numita și prețuită *Moralitate*

și cred că ar fi necesar să-i dăm atenție și s-o răsădim. Inimile noastre o cer! Prea a luat-o lumea razna!, îmi spunea mai deunăzi cineva. În trecut, poate se mai exagera, dar exista bunul simț care ne amintea înaintea oricărei acțiuni mai îndrăznețe, mai ne la locul ei: „dar ce va spune lumea?” Se vede că ne păsa și de ceilalți, nu numai de noi; realizăm că trăiam într-o lume, pe care trebuia s-o menținem în forma dăruită de Dumnezeu, că era necesar a păstra integritatea, armonia care existau totuși și de care oamenii au nevoie în orice vreme.

Deși suntem diferiți, nu putem trăi având principii și valori complet diferite. Moralitatea nu poate fi o iluzie, ea este un adevăr și trebuie definită în limitele unei logici. Moralitatea fiecăruia ar trebui să se bazeze pe principiul „cauzei și a efectului”, și să se aibă în vedere că orice acțiune a unui individ se propagă în „aerul” societății în care trăiește. Și întrucât moralitatea unui popor izvorăște din inimă, definindu-se apoi prin educație și cultură, amintesc îndemnul primului președinte al Statelor Unite ale Americii, George Washington (1732-1799), rostit în discursul său de bun rămas: „*Moralitatea este un izvor necesar al guvernării populare*”.

Pentru deciziile corecte din punct de vedere moral, avem nevoie nu numai de intuiție, ci și de voință și curaj pentru a fi aplicate. Principiile și pornirile greșite pot fi modelate, pentru a nu fi prea târziu și a nu lăsa să se treacă în partea cealaltă – a imoralității – sau, tot atât de rău – în cea a amoralității, adică a indiferenței față de morală. Moralitatea fiecărui individ se însumează moralității colective și avem imaginea societății pe care am clădit-o și în care viețuim.

Moralitatea este o problemă pentru anumite situații în care viața oamenilor este pusă în pericol chiar de către oameni. De aceea, încrederea că se pot rezolva problemele vieții trebuie redată de către politicieni, iar politica trebuie să uzeze de această încredere a oamenilor. Lupta pentru recâștigarea încrederii este foarte importantă, în momentele în care ea pare pierdută. Pentru a construi propriul destin al unei țări, încrederea în prietenii adevărați – și nu în cei falși – , trebuie restabilită/întărită, echilibrată; încrederea în noi – în primul rând, dar și în ceilalți apropiați ideilor și sentimentelor noastre. Se pot găsi niște reguli generale, principii care să fie respectate pentru (re)câștigarea încrederii, altfel încrederea riscă să fie pierdută. Și ce s-a construit cândva, se dărâmă. Aceste reguli trebuie urmărite matematic, rațional deci, dar fără să fie neglijat impactul sufletesc.

Oamenii de știință au descoperit în creierul uman „busola moralității”, cea care controlează felul în care percepem comportamentul nostru și al celorlalți și ne avertizează asupra

„Întinericului”: *„Există un mecanism în creierul nostru, care ne informează atunci când am făcut ceva greșit. Același mecanism lansează fenomenul denumit remușcare. Și, de fapt, remușcarea ne face să ne urâm propria conștiință. Acesta este motivul pentru care oamenii încearcă să scape de povara conștiinței. Și cel mai popular și la îndemână mijloc de a scăpa de conștiință este... alcoolul, drogurile...”*

Oamenii care se comportă și acționează moral oferă încredere și lumină celor din jur lor. S-a dovedit că atunci când comportamentul este moral, sufletul se eliberează, ajunge la liniște, și războiul din afară și cel dinăuntrul nostru se domolesc.

Ce trebuie făcut pentru ca oamenii să poată duce o viață virtuoasă? Profesorul englez de filozofie morală, Richard M. Hare (1919-2002), în cartea sa, vorbind despre Platon – carte editată de editura Humanitas – are un capitol intitulat „Educația și viața virtuoasă”, în care spune că pe măsură ce viața intelectuală a Greciei înflorea, apărea o categorie de oameni speciali, intelectuali ai acelor zile care se numeau „sofiști”. Deștepți fiind, ei puteau împărtăși tinerilor – deșteptăciunea. Socrate, era considerat unul dintre „sofiști”, el deosebindu-se de ceilalți prin faptul că nu pretindea a fi capabil a-i face pe oameni mai deștepți ci doar să-i ajute să-și formuleze noțiuni concrete pe care ei înșiși ar fi putut să le scoată la iveală, și prin aceea că el nu pretindea bani pentru aceasta. Sofiștii ofereau o educație diferită de cea tradițională, adaptată noilor vremi și care urmărea binele și tindea spre desăvârșire. Educația tradițională producea oameni ambițioși și integri, pe când cea nouă urma ambiția și mai puțin integritatea, necesar fiind mai întâi formarea caracterului, acesta putând crea discernământul și conducând la urmărirea binelui, a scopurilor înalte. Platon, Aristotel considerau că oamenii trebuie educați de mici ceea ce să le placă și ceea ce trebuie să le displacă, călăuzindu-i spre alegerea binelui.

În vremurile noastre educația este neglijată. Cultura – nu mai vorbim! Mulți oameni intră în slujba răului, urăsc binele și îngăduie răul. Așa se produce diviziunea societății, lucrurile încep să fie confuze, se urzesc minciuni, degradări, trădări, imoralitatea își mărește granițele imperiului.

Soluția ieșirii din situația încețoșată este, în primul rând, una spirituală și nu economică, așa cum se crede îndeobște. Cea spirituală o determină pe cea economică prin măsurile înțelepte și morale care se pot lua în economia unei țări. *„Omul moral își iubește sufletul, cel obișnuit își iubește averea”*, spunea filozoful chinez Confucius, cel care nădăjduia, pe atunci, reformarea lumii. Se vede că, în crosul istoriei, există momente critice, în care riscăm să ne împiedicăm și să cădem. Ne vom ridica, desigur, dar se va pierde din timpul dăruit vieții noastre.

Written by Ștefan Doru Dăncuș
Friday, 09 June 2017 10:54
